

מן העולם הגדול

קבוצה שניה

"ברית הארבע"

עכשיו בזיניבה ושהיא ידועה בשם "ברית-
הארבע".

אנו יכולים לדבר על הדברים האלה,
כמו שאומרים במליצה העברית, בלא כחל
ושרק. אירופה עומדת על מפתן-
המלחמה. ובסוגריים: אם אומרים "אירופה",
הרי מתכוונים לְסֵלְתָהּ ושמנה של האנושיות. אין
אנושיות בלא אירופה. כי שאר האנושיות היא
לעת-עתה בחזקת "דומן-אדם", לפי ביטוי המוצלח
של י. ח. בְּרֶנְרֵ. ובכן, אירופה עומדת
על מפתן-המלחמה. והמלחמה תהא נוראה.
ואולם למרות נוראותה העולם לא יחרב. כי
אמצעי-ההגנה מתפתחים באותו הטמפו,
שמתפתחים אמצעי-ההתקפה. למחרת הופעתם
של האֲדִים הכרעילים, הופיעו המסוות.
ולכשנתחזק כח-ההרס של התותחים, התחילו
בונים חפירות מצופות בקירות של ביטון. מובן,
שאין אנו מתכוונים לנחם את מי-שהוא.
בתכונה של בת-היענה אין אנו מצטיינים.
המלחמה, שממשמשת ובאה, תהא נוראה, נוראה
מאד-מאד.

אבל אימתי יהא "יום-ה' הנורא"?

העתונים מודיעים, "שברית הארבע" –

בין אנגליה, צרפת, גרמניה ואיטליה – כבר
נחתמה. והעתונים מעמידים פנים, כאילו היתה
לברית זו חשיבות יתרה, ואולם דומה, שאין
חשיבותה גדולה ביותר. כי "לברית הארבע"
יהא ערך ביחסים המדיניים כאותו הערך, שיש
להחלטות של הועידות לפירוק-הנשק. עצם
העובדה, שלועידת היסוד של "ברית-הארבע"
ניתנה פומביות גדולה, עצם העובדה, שהועידה
נתקימה בזיניבה דוקה – עצם העובדות
הללו אומרות לנו שאין להתיחס ל"ברית-הארבע"
ברצינות יתרה. גם לאחר אישור "ברית-הארבע"
לא ימהר המטה הצבאי הצרפתי לגלות את סודותיו
למטה הצבאי האיטלקי ולהפך. ופעולות-הריגול
ההדדיות של "האחיות הלאטיניות" לא תפסקנה,
חס וחלילה, ותמְשַׁכְנָה באותו המרץ, שבו
הצטיינו פעולות אלו קודם שנכרתה הברית.
דומה, שהמדינאים עסוקים בהפגנות של שלום
ורצון-לשלום, ומכאן – ועידות בלתי-פוסקות
של פירוק-הנשק בתקופתנו, תקופת החימוש
הבלתי-פוסק; ומכאן – קומבינאציות פוליטיות
מלאכותיות, דוגמת הקומבינאציה, שנוצרה

כלומר, אימתי תפרוץ המלחמה? – בנידון זה יש מקרבי-הקץ, שסוברים, שהמלחמה תפרוץ בעוד שנה, שנתיים, שלש שנים. האמת היא: המלחמה תפרוץ, אבל לא בעתיד הקרוב של שלש שנים. עוד יש ברשותם של המדינאים כמה שנות-שלום, שבהן תהא להם שהות לסידור של קומבינאציות מדיניות משונות כקומבינאציה, ששמה "ברית-הארבע". אבל למרות מה שהמלחמה תפרוץ לא בשנים הקרובות. הרי כבר עכשיו אפשר להגיד בודאות מתימטית: מי ילחם במי.

כי אירופה מחולקת לשני מחנות: למחנה הוורסאיי והמחנה הרביזיוניסטי (במובן, שנתכאר באחת מן הרשימות הקודמות). המחנה הוורסאיי: צרפת, בלגיה, פולניה, האיטליה, הקטניה (צ'יכוסלובאקיה, רומניה ויוגוסלאביה). ולעומתם – המחנה הרביזיוניסטי: איטליה, גרמניה, אויסטריה, הונגאריה, בולגאריה, אלבאניה, ליטה, ואפשר, גם יוון ותורכיה.

עוד יש לפנינו כמה שנות שלום. אבל אירופה כבר מחולקת היא לשני מחנות. אין צרפת מבצרת את הגבול הבלגי שלה, מכיון שבלגיה מבצרת את גבולה הגרמני וההולאנדי... ולמרות הסכסוך בין גרמניה ההיטלראית לבין אויסטריה ה"היימווירית", הרי אף אחת מן השתיים לא תבצר את הגבול המפריד ביניהן. עוד נשארו ברשותה של האנושיות האומללה כמה שנות-שלום. ובשעה שהמדינאים הפדמביים עסוקים ביצירות של "ברית-ארבע" וכוועידות לפירוק-הנשק, הרי המדינאים שבחדרי-חדרים עסוקים בסידור של הברית הטבעית, בליטושו וליכודו של המחנה, שישחהף במלחמה. המדינאים הפדמביים מסדרים לעתונאים, בשביל ידעת-הקהל,

קומבינאציות מדיניות שונות ומשונות, שמטרות אחדות להן: קודם כל, הרגעת עצבי של הפיליסטר, שמצטיין תמיד בתכונתה של בת-יענה אופטימיסטית; שנית, אין כוועידות ל"פירוק-הנשק" ו"ברית-הארבע" לאמצעי-תעמולה בבית ובחוץ... ולכשתפרוץ המלחמה, הן יהא צורך בדבר להצדיק את הקרבנות. ואז נוהגים המדינאים לפרסם ספרים בעלי שלל-צבעים, שבהם הם מוכיחים, עד כמה השתדלו לשם השלום. הרי גם לאחר אב תרפ"ט פירסמה ממשלתנו "ספר לבן".

"ברית-הארבע" היא, כאמור, הברית של ארבע המעצמות הגדולות שבאירופה: אנגליה, צרפת, איטליה וגרמניה. אבל באמת אין זו ברית של ארבע המעצמות הגדולות האירופיות, אלא היא ברית מערב-אירופית. בברית אינן משתתפות שתי המעצמות הגדולות שמחוץ לאירופה: אמריקה ויפאן. כמו-כן נשארה סססיה, שלא בזכותו של הקומאינטרן, אלא בזכותו של הצבא האדום אף היא למעצמה אדירה תחשב. אבל שלא בזכותו של הצבא האדום, אלא בזכותו של הקומאינטרן, כמעט שאין סססיר באה בחשבון של איזו-שהיא קומבינאציה פוליטית. לכל אחת מארבע המעצמות יש מטרה אגואיסטית שלה. מוסוליני, – הסנדק של ברית זו, – שואף לנתק את צרפת, ויהא אפילו אך לזמן-מה, מעל ידידותיה הטבעיות שבמרכז אירופה, וביחוד מיוגוסלאביה. גרמניה מקווה, שצרפת תסיח דעתה על-ידי "ברית-הארבע" מן הענין, ששמו ה"פרוודור הדאנציגאי", ובזכותה של ה"ברית" תפקיר צרפת את פולניה ואת צ'יכוסלובאקיה. וצרפת אף היא תולה תקוות מרובות

ליסטטים) ובאנגליה (הליבראליים וה"ליברלי") הם התומכים הנלהבים בברית עם גרמניה ואיטליה הפאשיסטיות. הן היטלר והן מוסוליני מעונינים בהצלחתם של פול בונקור ו לויד ג'ורג'. המדיניות החיצונית אינה הולכת בד בבד עם המדיניות הפנימית. ואין שותף בעסק גדול מתעניין אם אצל שותפו שורר שלום-בית או לא... לויד ג'ורג' הראדיקל מאחל כל טוב למוסוליני והיטלר בשדה הפוליטיקה החיצונית. ומוסוליני והיטלר מתפללים יום יום, שְׁאֵת המדיניות הצרפתית ינהל פול בונקור ועוד יותר – ליאון בלוס. והיום, שבו יחזור טארדיה לשלוט בצרפת, – יהיה יום חושך למוסוליני והיטלר. ורוסיה נבהלה מפני "ברית-הארבע", ביחוד לאחר תזכיר גרמני משונה, שבו דרשה גרמניה חירות-פעולה ברוסיה. וליטווי-נוב, הקומיסאר של המדיניות החיצונית ברוסיה, מהר וכתת עשר בריתות של אי-התקפה עם ארצות קטנות וגדולות, ולשם כך אפילו וויתר על ביסאָרביה לרומיניה. אות הוא, שידוע הוא, שגרמניה זוממת מזימות רעות לרוסיה בעזרתה של "ברית-הארבע"...

ובקרוב בעלי-בריתה של צרפת שבמרכז-אירופה גדול היאוש. דומה, שצרפת הפקירה אותן והשאירתן פנים אל פנים מול אויבים חזקים. ובמובן ידוע זה מתאים למציאות. ומכאן – התוצאות המעשיות הנראות לעין. שלוש המעצמות, שהן מהוות את "האנטאנטה הקטנה", שיתפו את המדיניות החיצונית שלהן. בשאלות חיצוניות מהוות ציכוסלובאקיה, רומיניה ויוגוסלאביה מעצמה אחת. לא רק למעשה, אלא גם להלכה. ולעתים קרובות קודם המעשה להלכה. כבר עכשיו ממלאת

ב"ברית". עוד לפני המשא-והמתן זרק אחד ממקורביו של היטלר לתוך האוירה המדינית את האימרה, שאין גרמניה מעונינת באלזאס ולותרנינגיה. מי משך בלשונו של מקורב היטלי ראי זה? – הלז אמר מה שאמר כדי להוכיח לדעת-הקהל הצרפתית, שאין גרמניה לוטשת עיניה לגבולותיה של צרפת. הצבוריות הצרפתית נפלגת לשני מחנות בשל בעיות חיצוניות. הימין, עם טארדיה בראש, טוען לחיזוק-הברית עם פולניה ו"האנטאנטה הקטנה" ולהנהלת מדיניות של איזולאציה לגבי איטליה, וביחוד כלפי גרמניה. ולעומת זה, המדיניות של השמאל הצרפתי – מדיניות, שמתנהלת למעשה על-ידי פול בונקור, – היא מדיניות של חיפוש-דרכים של הבנה עם איטליה וביחוד עם גרמניה. קברניטיו של השמאל הצרפתי היו מפקירים לגרמניה את פולניה ואת ציכוסלובקיה ולאיטליה את יוגוסלאביה – אילמלא היה להם הבטחון, שלאחר שיבוא הקץ לידידי-צרפת, יקיץ הקץ על צרפת עצמה...

אבל, איך שיהיה, עצם השתתפותה של צרפת "בברית הארבע" היא הוכחה לנצחון של השמאל על הימין במדיניות הצרפתית.

מה מחפשת אנגליה בברית זו? – אנגליה ממלאת תפקיד של שומר-שווי-המשקל. ואם נכנסה אנגליה לקומבינאציה זו, הרי זו הוכחה נוספת, שהברית אינה מקשרת ברצינות. שהרי המדיניות האנגלית היא מדיניות של "בדידות מזהרת", ולא היתה אנגליה מכנסת את ראשה בין צרפת לבין גרמניה ואיטליה, אילמלא היה ברור לה, שהענין אינו רציני, שהענין הוא ענין של מדינאים פומביים.

השמאל בצרפת (הראדיקאליים והסוציא-

„האנטאנטה הקטנה“, השוכנת במרכז אירופה, את החלל הריק, שנוצר מיד אחר המלחמה עם התפוררותו של בית-האבסבורג. הרי הקשר בין אוסטריה להונגריה היה רק קשר מדיני חיצוני, אלא שהיה להן מטה-צבא משותף. ואילו היתה הקיסרות ההאבסבורגאית מאֶרְכֶת ימים, הרי היה קיומה אך ורק בצורת פִּידִירָאצִיה של אויסטריה, הונגאריה, צ'יכיה וגאליציה הפולנית. ה„אנטאנטה הקטנה“ שלאחר המלחמה מזכרת עד למאד את אויסטרו-הונגאריה שְׁלֶפְנִיה. התפקידים, שהציגו להם יוצרי ה„אנטאנטה הקטנה“, היו מוגבלים: שמירה על הירושה ההונגאריית. זו היתה ברית טריאנון, – העיירה בסביבת פאריס, שבה החתימו את הונגאריה על תנאי-השלום הקשים. „ברית-הארבע“ כאילו באה לבטל או, לכל הפחות, לטשטש את „ווירסאיי“. אבל ביטולה או טישטושה של „ווירסאיי“ כבר נשאו פירות בדמות חיוק והידוק של „טריאנון“... ומכיון שמטרותיה של האנטאנטה הקטנה הולכות ומתרחבות, הרי תספח אליה גם פולניה. ועל-ידי כך תוצר במרכז אירופה חזית ארוכה, שבדרום היא צוֹפָה מול איטליה (יוגוסלאביה), במרכז – מול הונגריה (רומיניה) ובצפון – מול גרמניה (צ'יכוסלובאקיה ופולניה). ובזה עוד לא די. התכנית הולכת ומתרחבת. לעומת „ברית-הארבע“ של המעצמות במערב-אירופה, חולמים מדינאי-פראג-וורשה על „ברית-שבע“ (מדרום לצפון: יוגוסלאביה,

רומיניה, צ'יכוסלובאקיה, פולניה, ליטה, לאטביה, אַסְטוֹנִיה) של המעצמות במרכז-אירופה. החלק הדרומי של הקשת מופנה כלפי איטליה, החלק המרכזי – כלפי הונגריה, והחלק הצפוני – כלפי גרמניה. הסכנה הגרמנית מאיימת על המדינות הזעירות הבאלטיות. וליטה עדיין לא החליטה, מה עדיף לה: ווילנה או מְמֶלֶךְ?...?

ואולם מדינאי-פראג-וורשה אינם אומרים די וכבר חולמים הם על שיתוף של סססר. בחוגי-הקומאינטרן חולמים על לכוד מדיני כלפי המעצמות הקאפיטאליסטיות המערב-אירופיות.

אם לראות את „ברית-הארבע“ כדבר רציני, הרי מתקווה עכשיו באירופה רכוז חדש של מחנות: מזרח-אירופה מול מערבה; העולם הסלאבי והקרובים לו לעומת העולם הגרמני-לאטיני. כמובן, כל זה היה נכון, והעיקר – זה היה יפה מנקודת-מבט סכימתית, אילו היתה „ברית הארבע“ – יציר מדיני בן-קיום. ואולם אירופה נחלקת לא לפי הסימן הגזעי (סלאבים מול גרמנים ולאטינים), אף לא לפי השקפות-עולם (פאשיסטים מול פארלמנטריים). החלוקה היא על יסודות אחרים לגמרי.

שני מחנות באירופה: המחנה הווירסאיי והמחנה הריביזיוניסטי. „ברית-הארבע“ אינה אלא פיקציה זמנית, אבל פיקציה, שהשעה הטרופה הולידתה. וכאן חשיבותה. ומפני-כן יכולות להיות גם תוצאות חמורות.

א. מסתכל